



# Maahan muuttaneiden mielenterveys ja sen tukeminen

Johanna Mäki-Opas

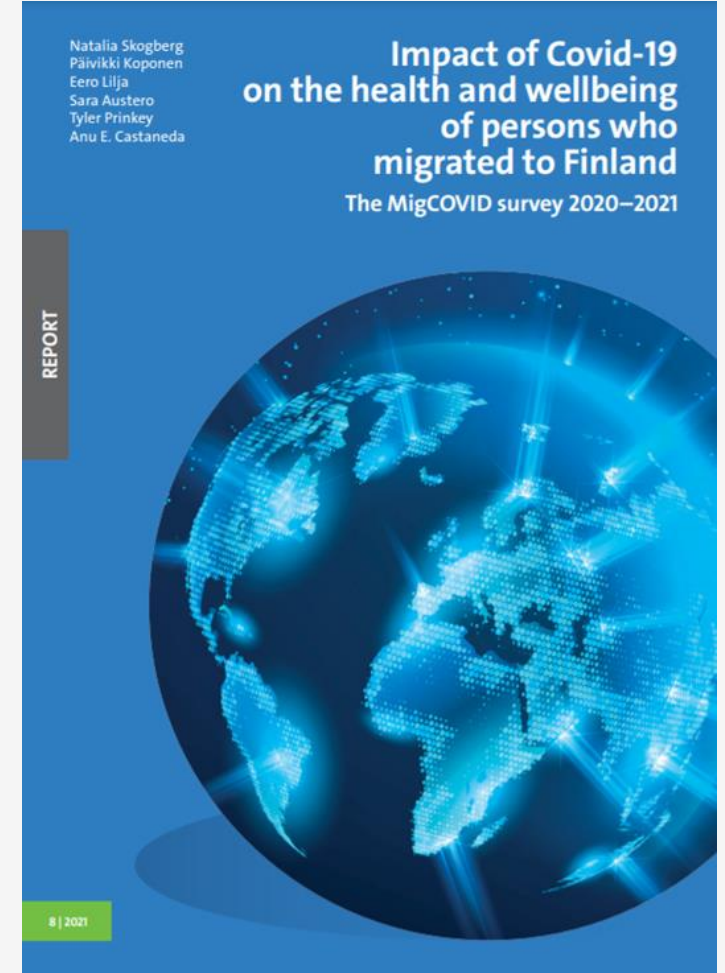
30.5.2022

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

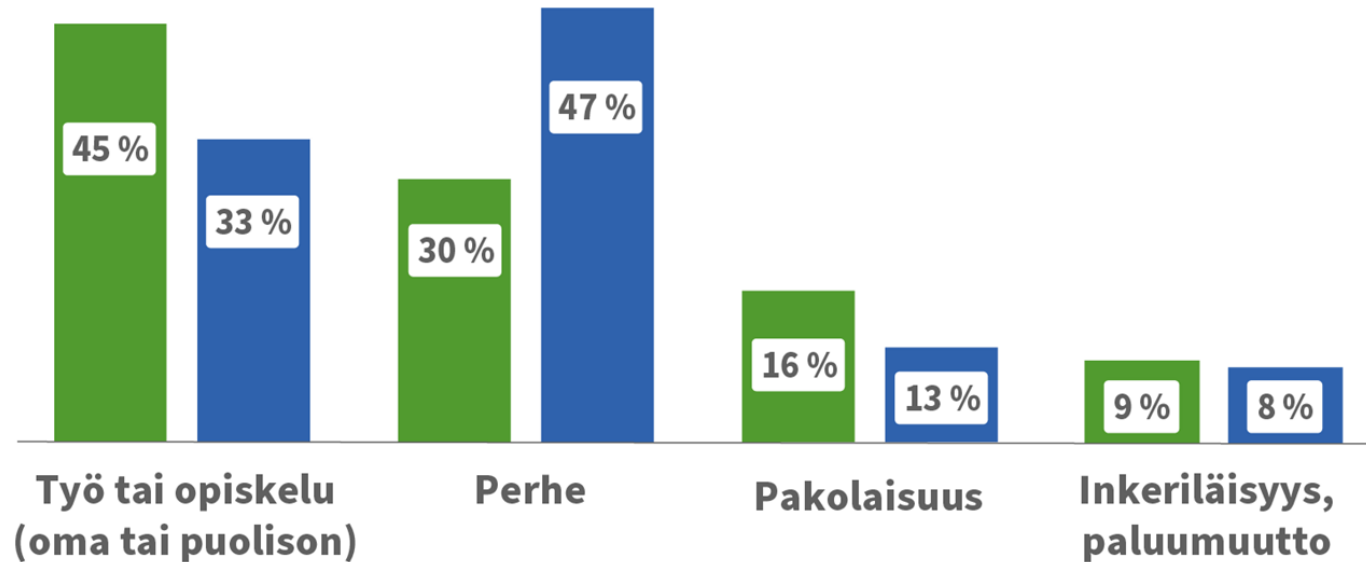
# Puheenvuorossani tänään tarkastelen seuraavia teemoja:

- Keitä ovat maahan muuttaneet?
- Mitä tiedämme mielenterveyteen vaikuttavista tekijöistä ja psyykkisestä kuormituksesta?
- Miten korona-aika on vaikuttanut?
- Pystyykö palvelujärjestelmä vastaamaan tarpeisiin?
- Mitkä tekijät edistävät maahan muuttaneiden mielenterveyttä?

# Tutkittua tietoa maahan muuttaneiden terveydestä ja hyvinvoinnista



# Suomen ulkomaalaistaustainen väestö



\*Juridinen sukupuoli,  
lähde: Väestörekisteri

■ Miehet  
■ Naiset

- Maantieteellisesti väestö on jakautunut epätasaisesti: Uudellamaalla asuu noin puolet
- Terveyseroja on mm. maahanmuuttajaryhmien välillä, suhteessa koko väestöön, sukupuolen välillä. Sosioekonominen asema vaikuttaa taustalla.

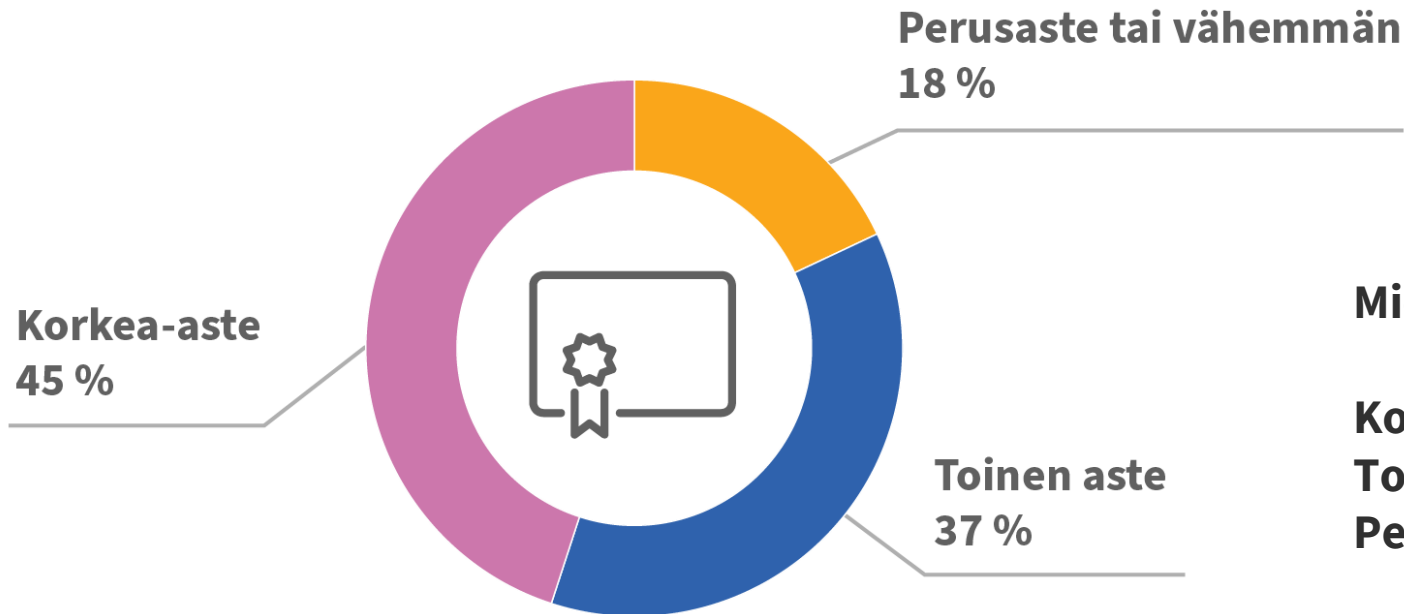


# Maahan muuttaneiden mielenterveyteen vaikuttavia tekijöitä:

- Kielelliset ja kulttuuriset haasteet
- Taloudelliset vaikeudet
- Syrjintä ja rasismi
- Ero lähiomaisista ja tutuista verkostoista
- Mielenterveyteen liittyvä stigma
- Palveluiden saanti tarpeen mukaan
- Lähtömaan olosuhteet
- Epävarmuus tulevaisuudesta
- Mahdollisen pakomatkan tapahtumat

# Maahan muuttaneiden itseraportoitu korkein koulutusaste naisilla ja miehillä, %

**Naisilla:**

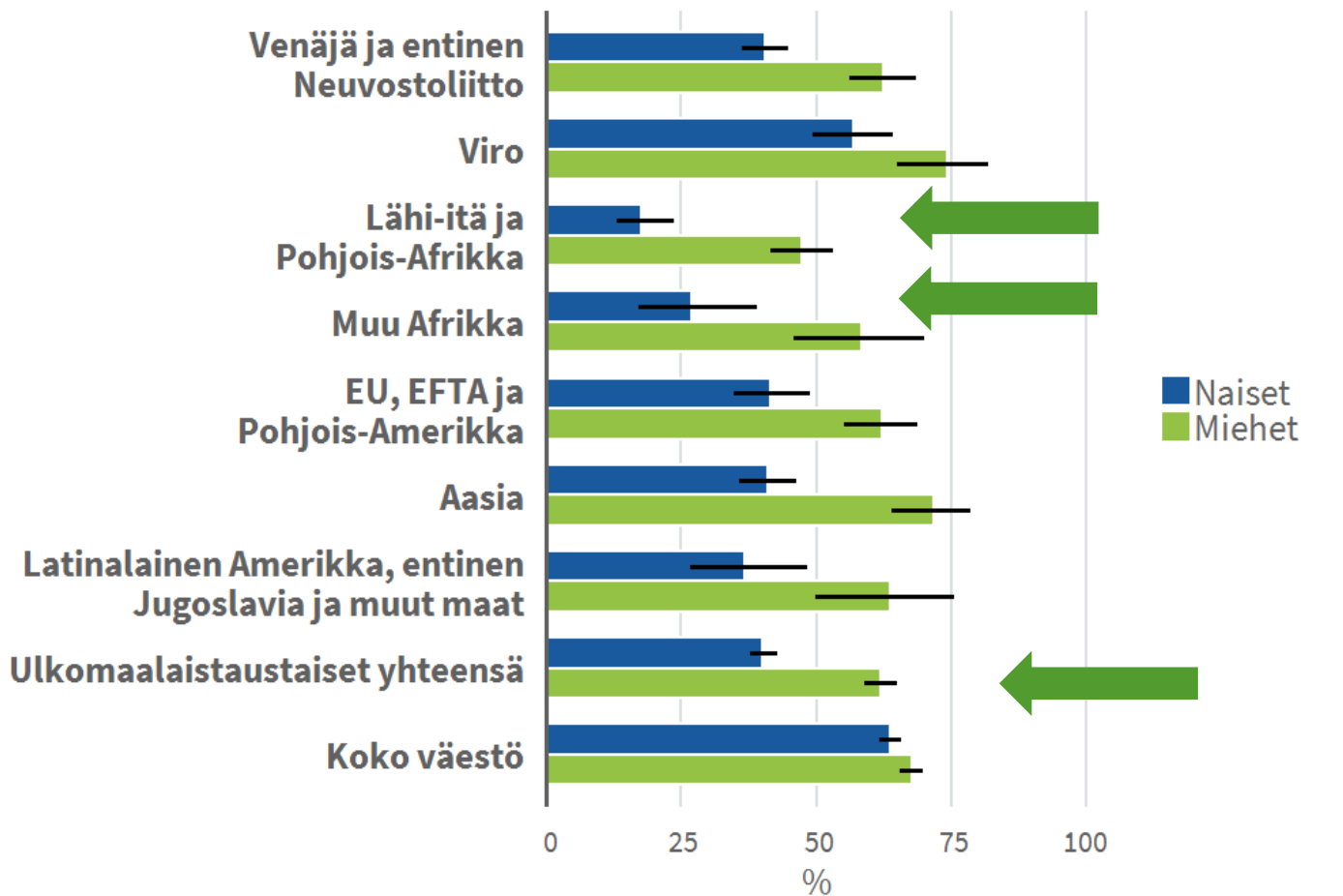


**Miehillä:**

**Korkea-aste 41 %**  
**Toinen aste 37 %**  
**Peruste tai vähemmän 22 %**



# Työllisten osuus alhaisempi erityisesti maahan muuttaneilla naisilla koko väestöön verrattuna



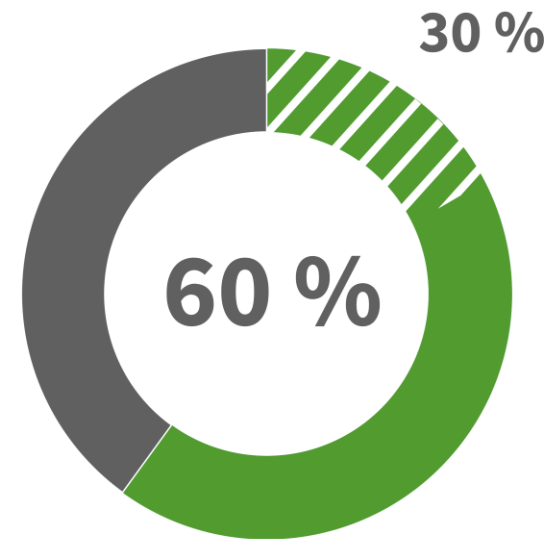
- Virosta tulevia naisia lukuun ottamatta, kaikkien maahan muuttaneiden naisten työssäolo oli merkitsevästi alhaisempi kuin koko väestön naisilla
- Vain Lähi-idästä ja Pohjois-Afrikasta tulevien miesten työssäolo oli merkitsevästi alhaisempi kuin koko väestön miehillä



# Maahan muuttaneista peräti 40 % koki syrjintää\* edeltävän vuoden aikana

60 % Muu Afrikka -ryhmän miehistä raportoi kokeneensa syrjintää tutkimusta edeltäneen vuoden aikana\*.

Syrjintää kokeneista 30 % koki syrjintää viikottain.



\*Sisältää kokemukset nimittelystä, kielteisistä eleistä sekä huomiotta tai ryhmän ulkopuolelle jättämisestä





# Maahan muuttaneiden psyykkinen kuormitus

- Psyykkistä hyvinvointia voidaan tarkastella esimerkiksi ahdistus- ja masennusoireiden kautta ilmenevänä psyykkisenä kuormana
- Finmonik tutkimuksen mukaan psyykkinen kuormittuneisuus on maahan muuttajataustaisilla aikuisilla hieman yleisempää (17 %) kuin koko väestössä (13%)



# Hermostuneisuuden ja matalan mielialan yleisyys

Hermostuneisuus, %



Matala mieliala, %



■ Suomeen muuttaneet    ■ Suomen koko väestö



# Lähi-idästä ja Pohjois-Afrikasta muuttaneiden psyykkinen kuormittuneisuus varsin korkeaa

Psyykkisesti kuormittuneiden osuus, %”



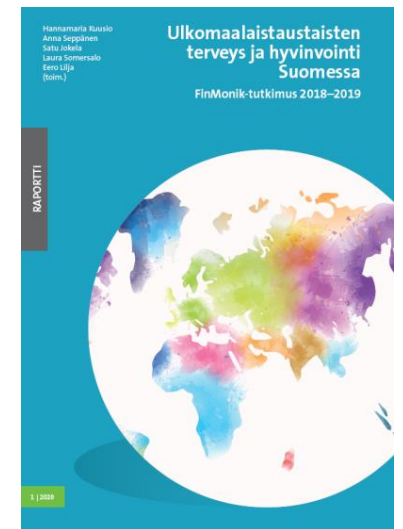
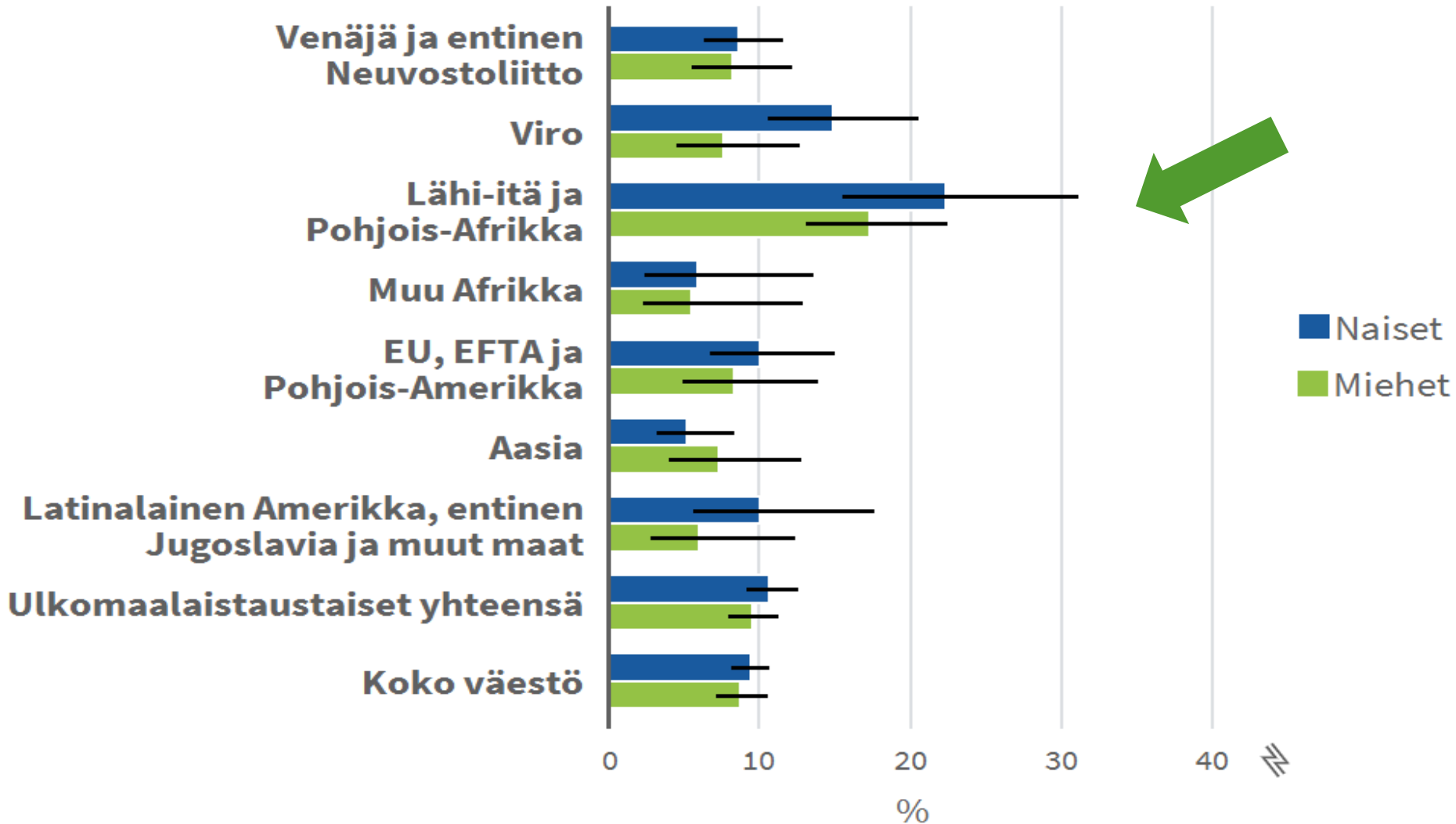
\*Perustuu MHI5-kysymyssarjan summapistemäärään



**37. Onko Sinulla ollut seuraavia lääkärin toteamia tai hoitamia sairauksia 12 viime kuukauden aikana?**

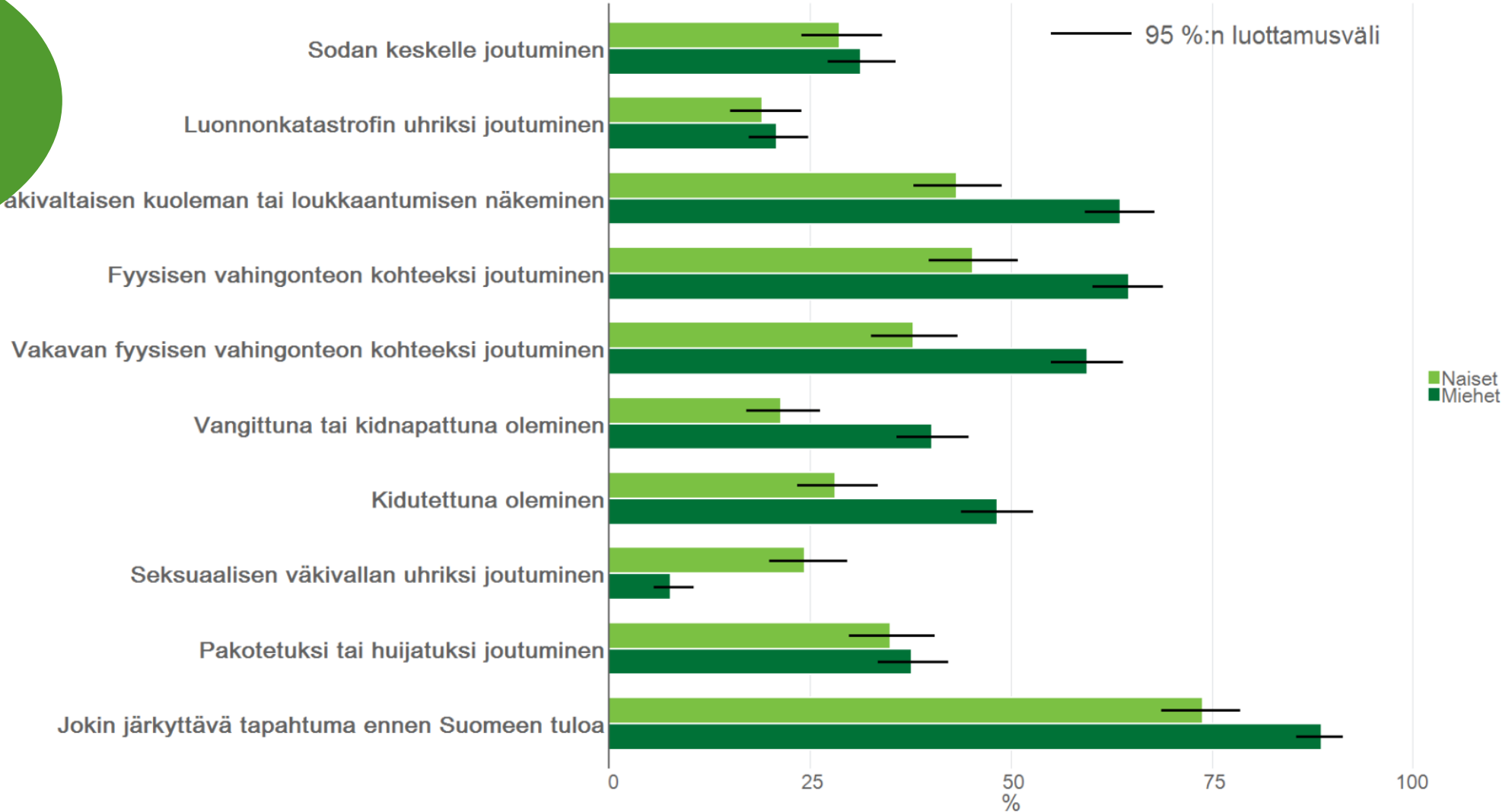
	ei	kyllä
kohonnut verenpaine, verenpainetauti	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
selän kulumavika, iskias tai muu selkäsairaus	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
masennus	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
muu mielenterveysongelma	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
astma	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
diabetes	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
jokin muu pitkäaikainen sairaus tai terveysongelma	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

# Lääkärin toteama masennus (viim. 12kk)

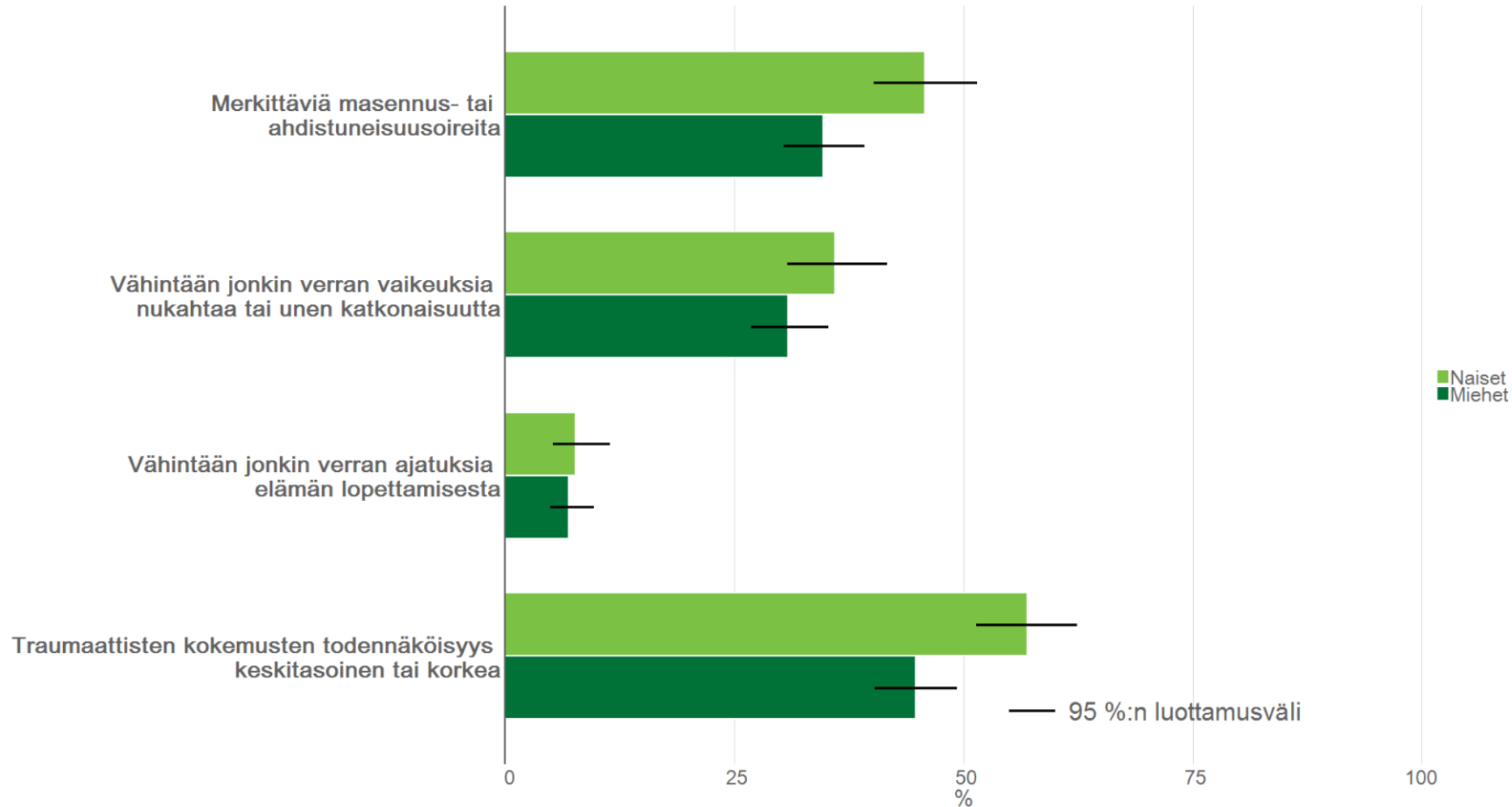


# Turvapaikanhakijoiden järkyttävät tapahtumat

Nuoret: 87%  
 Alakouluikäiset: 73%  
 Alle kouluikäiset: 54%  
 (jokin järkyttävä  
 tapahtuma ennen  
 Suomeen tuloa)



# Aikuisten turvapaikanhakijoiden psyykkiset oireet

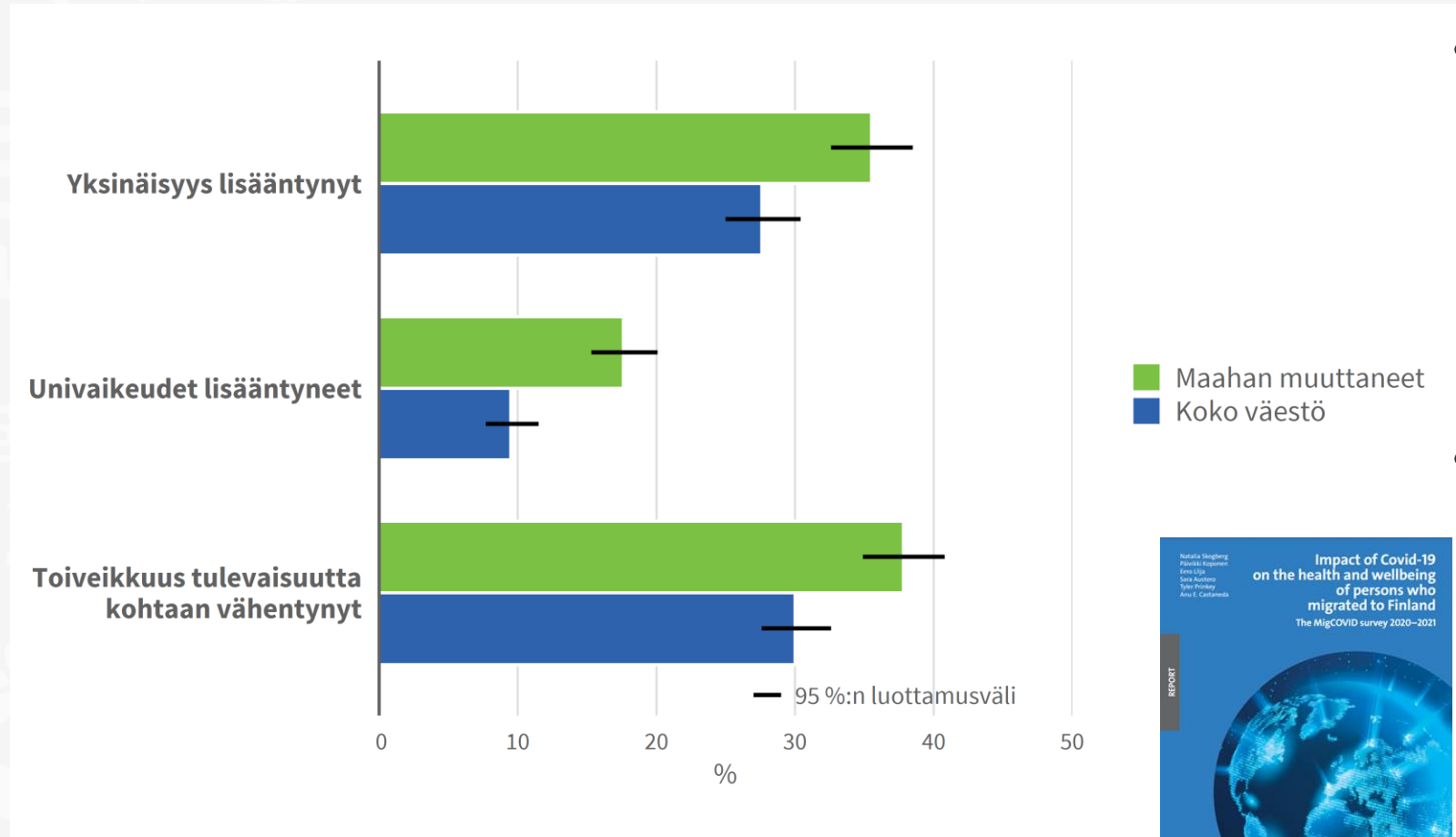




## Korona-ajan vaikutuksia



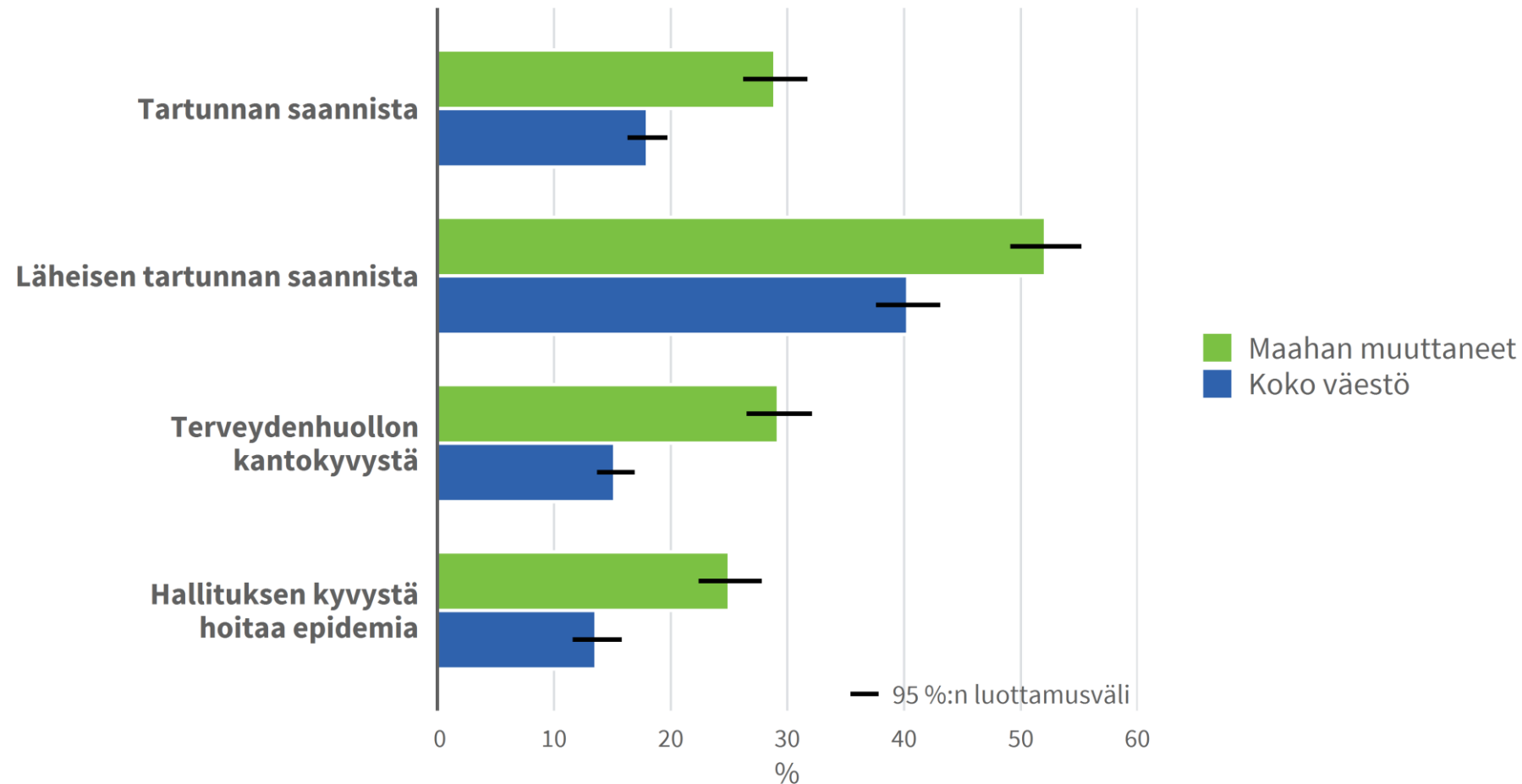
# Monet koronaepidemian vaikutukset korostuivat maahan muuttaneiden muuttaneessa väestössä



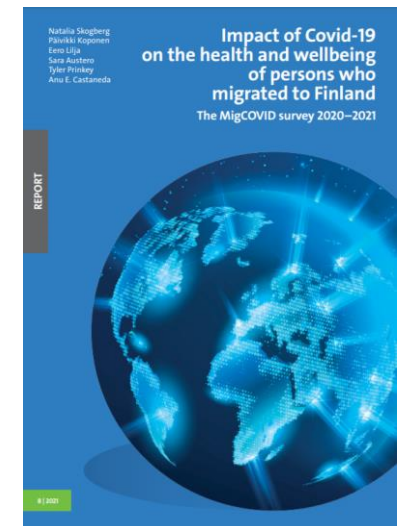
- Isommalla osalla Suomeen muuttaneista yksinäisyys ja univaikeudet lisääntyivät sekä toiveikkuus tulevaisuutta kohtaan vähentyi verrattuna koko väestöön
- Suomeen muuttaneista 23 % kertoi taloudellisen tilanteen heikentyneen koronaepidemian aikana (vs. koko väestö 6 %)



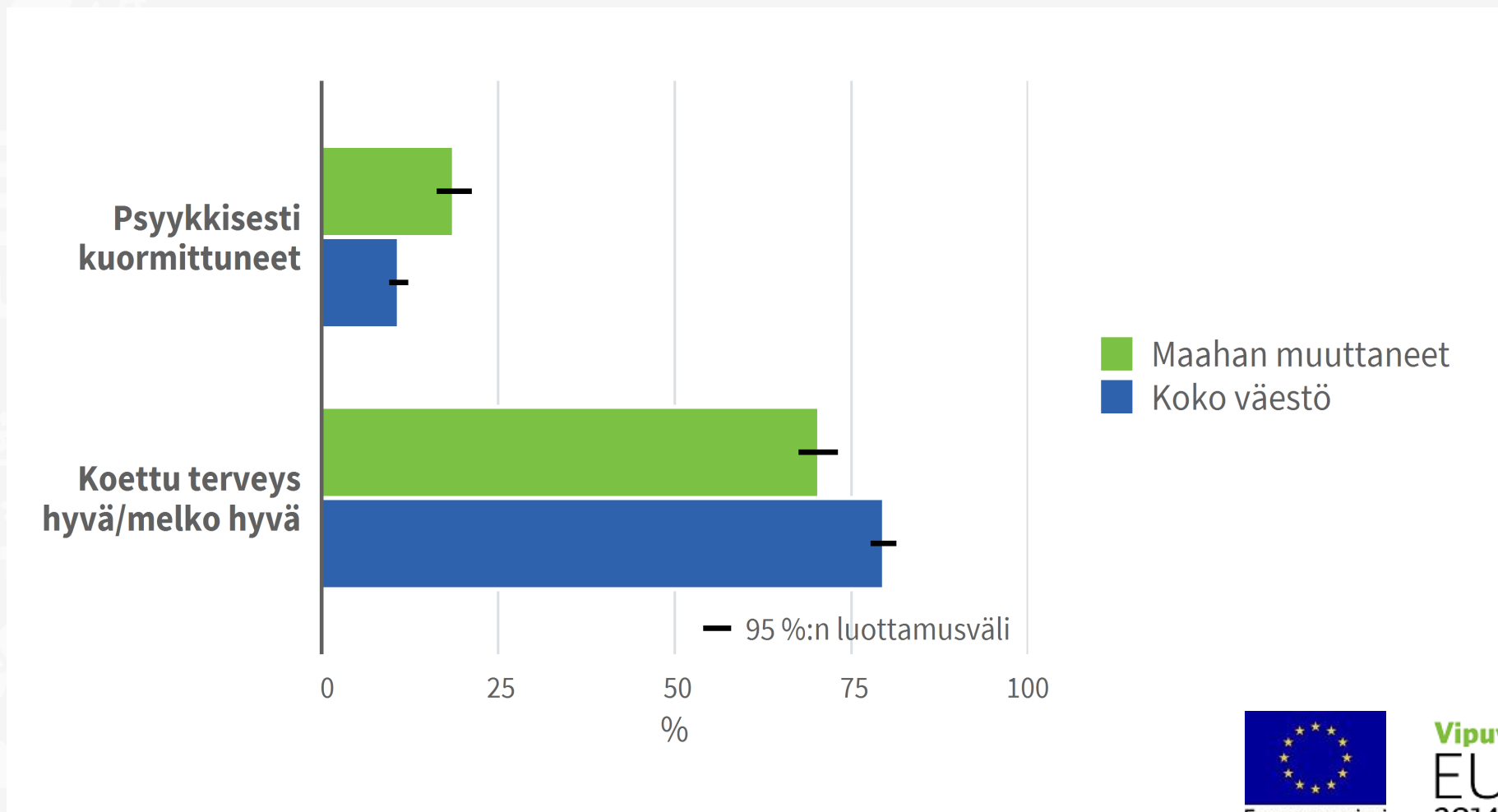
# Maahan muuttaneilla oli enemmän huolia\* koronaepidemiaan liittyen koko väestöön verrattuna



\*Huolissaan melko paljon tai hyvin paljon



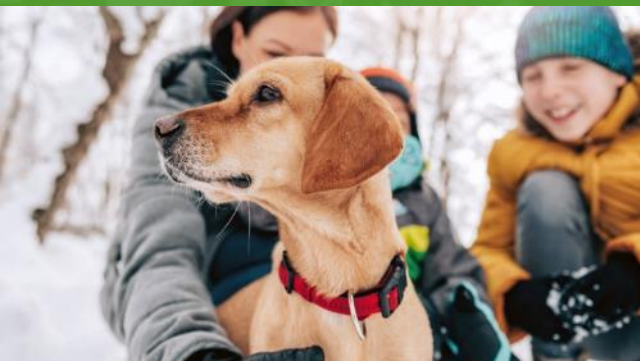
# Maahan muuttaneiden psyykkinen kuormittuneisuus yleisempi, koettu terveys heikompi koko väestöön verrattuna



Vipuvoimaa  
EU:lta  
2014–2020

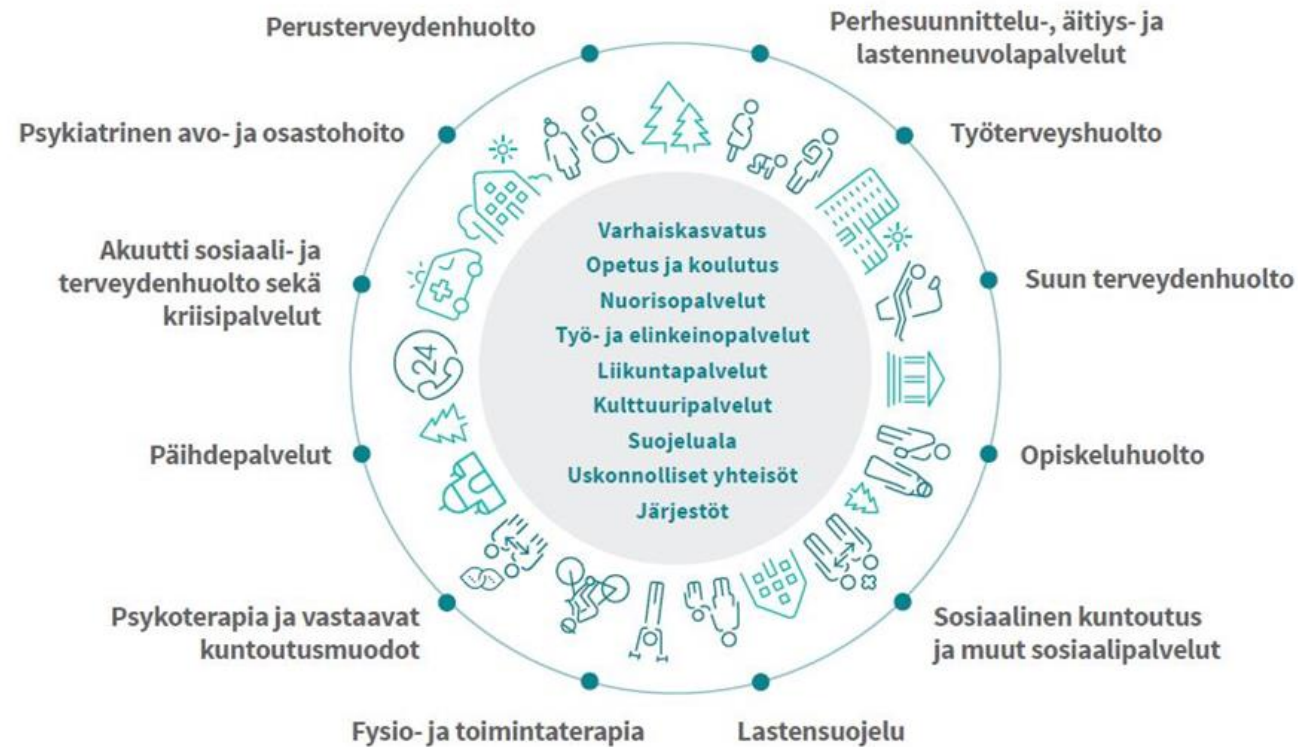
# Yhteenvetona

- Mielensterveysongelmat maahan muuttajilla hieman yleisempiä kuin koko väestössä, sekä miehillä että naisilla
- Erityinen huoli Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueilta muuttaneiden ryhmässä: monien terveyden riskitekijöiden yleisyys korostuu juurikin tässä ryhmässä
- Turvapaikanhakijoina Suomeen tulleilla paljon järkyttäviä tapahtumia ja merkittävä määrä masennus- ja ahdistuneisuusoireita
- Koronaepidemiolla on ollut monella tavalla merkittäviä vaikutuksia väestön terveyteen ja hyvinvointiin ja nämä vaikutukset olivat erityisen korostuneet maahan muuttaneessa väestössä



## Palveluiden koettu tarve, pääsy ja riittävyys

# Mielenterveyttä edistetään kaikissa palveluissa



# Terveyspalvelujen käyttö on hieman vähäisempää maahan muuttaneilla vrt. koko Suomen väestö

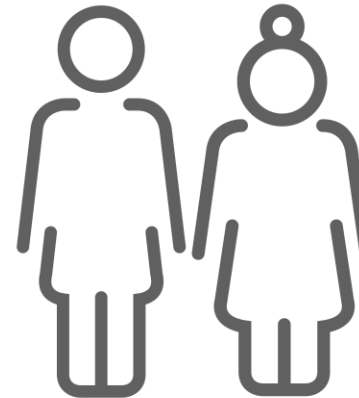
90 %

Suomen koko väestö



86 %

Suomeen muuttaneet



# Suomeen muuttaneet kokevat lääkärin vastaanotto- palvelut riittämättömäksi useammin kuin koko väestö

Suomen koko väestö



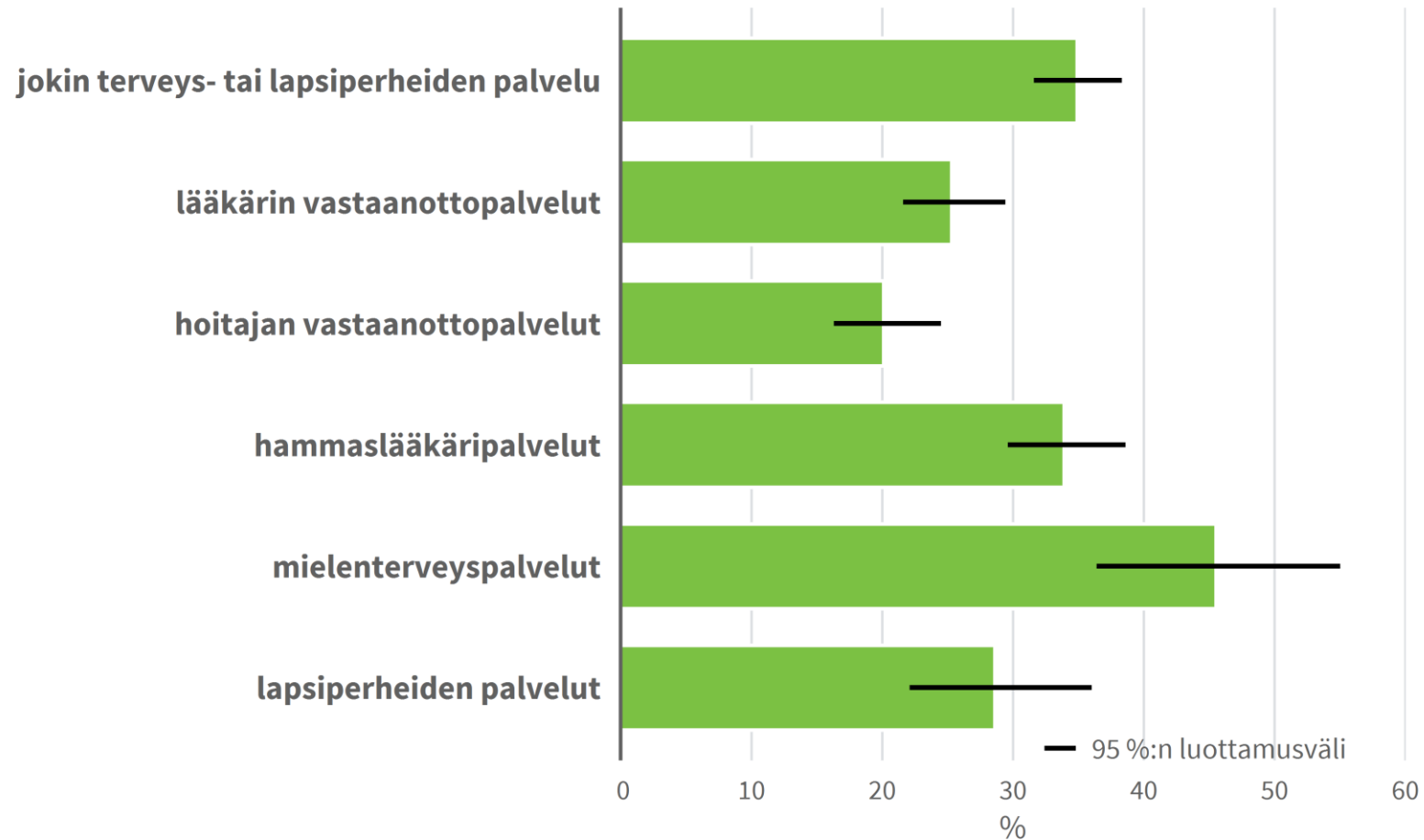
Suomeen muuttaneet



- Ent. Neuvostoliitto ja Venäjä -ryhmän naiset ja Lähi-itä ja Pohjois-Afrikka -ryhmän miehet kokevat palvelut riittämättömäksi useammin kuin muut.
- Työelämän ulkopuolella olevat kokevat saaneensa terveyspalveluja riittämättömästi yleisemmin kuin työlliset (OR = 1.62; p = 0.03) .



# Suomeen muuttaneet, jotka tarvitsivat palveluita, kokivat erityisesti hammaslääkäri- ja mielenterveyspalveluiden saatavuuden riittämättömäksi



# Maahan muuttaneet käyttävät vähän mielenterveyspalveluja

Koko Suomen väestössä masennus- tai ahdistuneisuusoireista kärsivistä **43 prosenttia** oli ollut neljän vuoden sisällä hoidettavana psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa.

## Vastaava osuus maahan muuttaneista



**23 %** kurditaustaisista

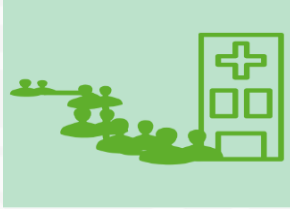


**12 %** somaliaalaistaustaisista



**11 %** venäläistaustaisista

# Esteet hoidon saamisessa ovat osin samoja kuin Suomen koko väestössä



Jonotus hoitoon.

=> vain joka kolmas oli saanut vastaanottoajan riittävän nopeasti.



Liian korkeat hinnat.

=> Maahan muuttaneista 42 % ilmoitti, että on riittävästi rahaa tarpeisiinsa nähden.



Kielivaikeudet.

=> Tulkkia terveyspalveluissa käyttänyt noin joka kymmenes.



Epäily hoidon toimivuudesta.

=> Alle joka toinen terveyspalvelua käyttänyt ilmoitti hoitokäynnistä olleen hyötyä.



Epätietoisuus, mistä hoitoa saa.



# Maahan muuttaneiden mielenterveyttä edistävät mm.

- Tukiverkosto uudessa kotimaassa
- Perhe ja läheiset
- Kouluttautumisen ja työllistymisen mahdollisuuksien parantaminen
- Osallisuuden ja toimijuuden tukeminen
- Rasismiin ja syrjintään puuttuminen
- Palveluihin pääsyn mahdollistaminen ja sujuvoittaminen

# Palveluissa maahan muuttaneiden mielenterveyttä tukee esimerkiksi

- Tulkkivälitteinen työskentely
- Psykoedukaatio ja mielenterveyden puheeksiotto
- Ammattilaisten kulttuurisensitiivisyys
- Joustavat, yksilölliset ja matalankynnyksen palvelut
- Moniammatillinen tiimityö
- Antirasistinen työote
- Traumatietoinen työote
- Uskallus ja vastuu hoitaa ja poislähettämisen kulttuurista luopuminen

# Ajankohtaista THL:llä

- THL:n koordinoima PALOMA-osaamiskeskus tarjoaa tukea, tietoa ja työkaluja ammattilaisille ja organisaatiolle, jotka työskentelevät pakolaistaustaisten ja muista vastaavista lähtökohdista Suomeen muuttaneiden mielenterveyskysymysten parissa. [PALOMA-osaamiskeskuksen verkkosivu](#)
- PALOMA-työssä tuotettu [PALOMA-koulutus](#) on maksuton, verkkopohjainen, laaja koulutuskokonaisuus, joka antaa hyvät perustiedot pakolaistaustaisten asiakkaiden kohtaamiseen ja heidän hyvinvointinsa tukemiseen.
- [Mielenterveyttä maahantuloon](#) – psykoedukatiivinen videosarja pakolaiselle: tietoa mielenterveydestä ja sen tukemisesta eri kielillä
- Työnalla [antirasistinen verkkokoulutus](#), joka auttaa ammattilaisia ja opiskelijoita saamaan lisää tietoa antirasistisesta työotteesta sekä hyödyntämään antirasistista työotetta omassa työssään. Julkaistaan vuoden lopussa.
- [Ukrainasta paenneiden terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen](#) –sivusto

Kiitos!